

Idrætsforeninger

CISC har både interesseret sig for idrætsforeninger i Danmark, men har også engageret sig i samarbejde med internationale forskere på feltet bl.a. i Europa og Australien.

Fotograf: Tom Kristensen.

Idrætsforeningers arbejde med integration af flygtninge og indvandrere

En analyse af potentialer og udfordringer i foreningernes organisationskapacitet relateret til integrationsindsatser.

Karsten Elmoose-Østerlund, Mathilde Skov Kristensen, Eva Berthelsen Schmidt og Bjarne Ibsen

Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet

Abstract

Flygtninge og indvandrere med ikke-vestlig baggrund deltager sjældnere i foreningsidræt end etniske danskere. Samtidig har kun 7 procent af foreningerne målrettede initiativer for integration. Det rejser spørgsmålet om, hvordan foreninger, der har succes med at rekruttere flygtninge og indvandrere, arbejder med integration, samt hvilke potentialer og udfordringer de oplever inden for forskellige kapacitetsdimensioner. Vi søger at svare på dette spørgsmål ud fra casestudier i seks danske idrætsforeninger. Analysen viser, at integrationsindsatser medfører et øget behov for særligt menneskelig ressourcekapacitet og finansiel kapacitet. De primære udfordringer relaterer sig til rekruttering og fastholdelse af frivillige samt til at skaffe økonomiske midler, som oftest ved at søge puljer eller fonde. Foreningerne er meget aktive ift. at opbygge relations- og netværkskapa-

citet. De rækker ud mod lokalsamfundet og afsøger samarbejder og netværk med særligt kommunale institutioner som skoler og daginstitutioner, primært med fokus på rekruttering. Samtidig oplever foreningerne en øget synlighed og anerkendelse i lokalsamfundet. Når det gælder planlægnings- og udviklingskapacitet, så arbejder foreningerne primært med integration ved løbende at udvikle og afprøve initiativer og indsatser uden en langsigtet plan. Integrationsindsatserne har ført til enkelte ændringer i foreningernes infrastruktur- og proceskapacitet. Ud fra analysen diskuterer vi, hvordan man kan understøtte og udbrede integrationsindsatser i idrætsforeninger.

Indledning

Politisk bliver integration af flygtninge og indvandrere ofte italesat som en væsentlig udfordring eller opgave, som både offentlige institutioner, private virksomheder og civilsamfundet skal bidrage til at løse. Frivillige organisationer, herunder idrætsforeninger, bliver ofte fremstillet som aktører, der kan bidrage positivt til integrationen (Hoye og Nicholson, 2008; Ibsen et al., 2016).

Forskningen på området viser da også, at idrætsforeninger kan spille en positiv rolle for integration (Janssens og Verweel, 2014; Nagel et al., 2020; Walseth, 2008), men samtidig oplever nogle medlemmer – blandt andet fra etniske minoritetsgrupper – social eksklusion, konflikter og diskrimination i idrætsforeningerne (Elling og Claringbould, 2005; Spaaij, 2013). Om foreningsdeltagelse bidrager til integration, er således afhængig af kontekstuelle forhold i foreningerne, herunder fx deres grad af åbenhed og tolerance (Verdot og Schut, 2012).

På trods af den positive politiske retorik om foreningsidrættens bidrag til integration af flygtninge og indvandrere, viser undersøgelser i en række europæiske lande, at flygtninge og indvandrere er mindre aktive i idrætsforeninger end personer med oprindelse i de pågældende lande (Adler Zwahlen et al., 2018; Scheerder og Vos, 2011; Seippel, 2015).

Det samme billede tegner sig i en dansk sammenhæng. Således viser en analyse blandt voksne danskere (15 år og ældre), at andelen, der er aktiv i en idrætsforening mindst én gang om ugen, kun er godt halvt så høj

blandt personer med oprindelse i MENAPT-landene, dvs. Mellemøsten, Nordafrika, Pakistan og Tyrkiet (15 procent), og personer med oprindelse i andre ikke-vestlige lande (16 procent) sammenlignet med personer med dansk oprindelse (29 procent). Samme tendens gælder for indvandrere fra vestlige lande, som dog er lidt mere foreningsaktive (22 procent) (Schmidt og Ibsen, 2022).

Derudover viser en spørgeskemaundersøgelse blandt foreningsledere, at det alene er 7 procent af de danske idrætsforeninger, der har en særlig indsats for at integrere flygtninge og indvandrere. Et tal som er betydeligt lavere end gennemsnittet på 18 procent for de ti europæiske lande, som indgik i undersøgelsen (Breuer et al., 2017).

Med baggrund i eksisterende forskning har vi således et solidt indblik i både flygtninge og indvandreres deltagelse i idrætsforeninger og andelen af foreningerne, som arbejder aktivt med integration. Til gengæld har vi i mindre grad kendskab til indholdet i disse foreningers integrationsindsatser.

På den baggrund sætter vi i dette kapitel fokus på foreninger, som arbejder med integration af flygtninge og indvandrere. Formålet er at undersøge, hvordan disse foreninger arbejder med integration, samt hvilke potentialer og udfordringer, de oplever i forbindelse med integrationsindsatsen. Med udgangspunkt i denne analyse diskuterer vi, hvordan man kan understøtte og udbrede arbejdet med integration i idrætsforeninger.

Det teoretiske udgangspunkt for kapitlet er modellen for organisationskapacitet udviklet af Hall og kolleger (2003). Metodisk trækker vi på data fra interviews med de frivillige ledere og lønnede ansatte, som er ansvarlige for integrationsindsatserne i seks udvalgte idrætsforeninger. Kapitlet indledes med en kort metodebeskrivelse efterfulgt af et teoriafsnit, et analyseafsnit og til sidst en diskussion og konklusion.

Metode

Analyserne i dette kapitel bygger på data, der er indsamlet som en del af det europæiske forskningsprojekt 'Integration of Newly Arrived Migrants through Organised Sport' (INAMOS), som har deltagelse af fem lande:

Danmark, Norge, Schweiz, Sverige og Tyskland. Projektet er støttet med midler fra EU under Erasmus+ Sport og er gennemført i perioden fra 2020 til 2023. Formålet med projektet var at undersøge, hvordan idrætsforeninger arbejder med integration af flygtninge og indvandrere, samt hvilken betydning det har for foreningen, dens medlemmer og de flygtninge og indvandrere, som deltager.

I forbindelse med INAMOS er der gennemført casestudier i de fem lande af i alt 31 foreninger, der arbejder med integration af flygtninge og indvandrere. I alle foreningerne er der gennemført interviews med frivillige og lønnede ansatte, som er involverede i foreningernes integrationsindsatser, med andre af foreningens frivillige og medlemmer samt med medlemmer med flygtninge- eller indvandrerbaggrund.

I dette kapitel anvender vi data fra de seks danske foreninger, som har deltaget i undersøgelsen, og alene fra interviewene med de frivillige og lønnede ansatte, som er involveret i foreningernes integrationsindsatser. Årsagen er, at fokus i kapitlet er på foreningernes arbejde med integration og ikke på oplevelsen deraf hos foreningernes andre frivillige, etnisk danske medlemmer, eller hos medlemmer med flygtninge- eller indvandrerbaggrund.

De seks danske foreninger er udvalgt strategisk, fordi de har en integrationsindsats rettet mod flygtninge og indvandrere – eller rettet mod borgerne i et udsat boligområde, hvor der bor en høj andel af personer med flygtninge- eller indvandrerbaggrund. De er ligeledes udvalgt, fordi de er lykkedes med at rekruttere og/eller engagere flygtninge og indvandrere i foreningernes aktiviteter.

Dertil kommer, at tre af foreningerne er udvalgt, fordi de er en del af DIF's indsats get2sport, som er et initiativ, der understøtter foreninger, som arbejder med integration i udsatte boligområder. Som oftest gennem bistand til ansættelse af en lønnet ansat i foreningerne i samarbejde med kommunen (DIF, 2023).

Endelig blev foreningerne udvalgt, så de samlet set repræsenterede integrationsindsatser rettet mod drenge/mænd, piger/kvinder eller begge køn, samt en vis forskellighed, når det gælder idrætsgren og foreningsstørrelse. Tabel 1 viser en kortfattet oversigt over de seks udvalgte foreninger og interviewpersonerne i hver forening.

Foreningsnavn	B1909	Hovedstadens Svømmeklub	IF Stadion	BK Stjernen	Shezone	Hillerød Fodbold
Medlemstallet	300	11.500	225	260	250	1.000
Idrætsgren(e)	Fodbold Tennis Gymnastik	Svømmning	Håndbold	Fodbold	Svømmning Højintensiv intervaltræning Dans Yoga	Fodbold
Del af Get2sport	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
Interviewpersoner	Formand Bestyrelsesmedlem Get2sport ansat	Direktør Tre Get2sport- og integrationsansatte	Frivillig leder Get2sport ansat	Formand Frivillig træner Frivillig assistenttræner	Formand Næstformand To bestyrelsesmedlemmer	Bestyrelsesmedlem Integrationsansat

Table 1. Overview of the six selected clubs and interviewees derived from them.

Interviews in the six selected clubs were all conducted as semi-structured group interviews. Focus was in the interviews on the clubs' integration efforts, the background for this, the results thereof and the experienced potentials and challenges with integration efforts. In the interview guide, in relation to the clubs' experienced potentials and challenges, questions were asked about the five dimensions in Hall and colleagues' model for organisational capacity (2003).

Interviews in the six clubs were conducted by three of the authors of this chapter, while the coding was conducted by one of these persons.

ner. Kodningen var begrebsstyret og indeholdt en meningskondensering af informanternes udsagn i relation til temaerne: baggrund for integrationsindsatsen, udrulning af integrationsindsatsen, potentialer og udfordringer relateret til integrationsindsatsen samt resultater af integrationsindsatsen. Opdelingen i potentialer og udfordringer blev gennemført i relation til de fem kapacitetsdimensioner, som danner baggrund for opdelingen i dette kapitel.

Teori

Analysen af idrætsforeningers arbejde med integration samt deres potentialer og udfordringer er struktureret efter den model for organisationskapacitet, som er udviklet af Hall og kolleger (2003) i forbindelse med et empirisk studie af frivillige organisationer i Canada. De definerer organisationskapacitet som en organisations evne til at anvende de ressourcer, den har til rådighed, med henblik på at opnå organisationens mål (Hall et al., 2003). Modellen vil i denne artikel blive anvendt til at undersøge potentialer og udfordringer relateret til integrationsindsatserne opdelt i fem dimensioner, som tilsammen kan være med til at forklare, hvorfor en organisation har succes med at opnå sine mål eller det modsatte. Nedenfor præsenterer vi kort de fem dimensioner (Hall et al., 2003):

- *Menneskelig ressourcekapacitet* består af frivillige og lønnede ansatte i foreningerne, herunder særligt deres antal, rekruttering, fastholdelse, dedikation, engagement, kvalifikationer og udvikling.
- *Finansiel kapacitet* omhandler foreningernes økonomi, herunder deres evne til at generere indtægter, skabe balance mellem indtægter og udgifter samt generelt at have en god økonomistyring.
- *Relations- og netværkskapacitet* består af foreningernes relationer til og netværk med organisationer og aktører, der ikke er en del af foreningen. Det kan fx være til kommuner, offentlige institutioner, frivillige organisationer, virksomheder, medierne og forældre til medlemmer i foreningerne.
- *Planlægnings- og udviklingskapacitet* omhandler foreningernes evne til at arbejde strategisk, herunder fx at udarbejde målsætninger og langsigtede planer, implementere indsatser og initiativer og at evaluere herpå.

- *Infrastruktur- og proceskapacitet* omhandler forhold relateret til foreningernes daglige drift, herunder fx mødestrukturer, databaser, politikker, procedurer, kommunikationsværktøjer samt tilgængeligheden af lokaler og faciliteter.

Analyse

I det følgende tegner vi, ud fra interviewundersøgelserne i seks udvalgte foreninger, et billede af, hvordan foreninger arbejder med integration af flygtninge og indvandrere og af deres potentialer og udfordringer i relation til de fem kapacitetsdimensioner i Hall og kollegers (2003) model.

Menneskelig ressourcekapacitet

På tværs af de undersøgte foreninger er der en bevidsthed om, at det er ressourcekrævende at arbejde med integration af flygtninge og indvandrere på grund af de opgaver, som følger med:

At træne et almindeligt fodboldhold, hvor der er danskere, det kører af sig selv, folk ved hvad de skal. Det her det kræver så meget mere. Og man skal bruge så meget ekstra tid på det. Man er både psykolog og sagsbehandler og familierådgiver og økonomisk rådgiver og far. (BK Stjernen)

En af de foreninger, som er placeret i et udsat boligområde, fortæller desuden, at der er tale om et kontinuerligt ressourcetræk, fordi de bedst integrerede af foreningens medlemmer løbende flytter fra området og forlader foreningen. Det efterlader foreninger i udsatte boligområder med den kontinuerlige udfordring at rekruttere nye medlemmer og at integrere dem.

Flere af de undersøgte foreninger peger desuden på flygtninge og indvandreres fraværende eller begrænsede kendskab til, hvordan en forening fungerer, som udfordrende:

Hvis vi snakker vanskeligheder, så tror jeg dette også kan være vanskeligt. Noget med, at de ikke fra start har fået at vide: at det er sådan her, det er i en håndboldhal, eller er vokset op med det. Eller har gået i en forening. De

kommer som 12-årige og skal integreres på vores hold og i vores værdier, og hvad man gør og hvilken påklædning. Det er jo noget helt andet, end de kommer fra. (IF Stadion)

Konkret i forhold til en idrætsgren som svømning nævner foreningerne også kropskultur som en udfordring:

Der er noget kropskultur. Man er ikke vant til at stå nøgen foran hinanden, at være blottet, og derfor bliver der ikke badet. Og når der ikke bliver badet, så siger kommunen, at svømmehallen bliver lukket, hvis ikke I sørger for at medlemmerne bruser og bliver gjort rene i tilstrækkelig grad. Der besluttede vi så for nogle år siden, at så må vi være til stede i omklædningen og hjælpe der. Så på den måde lærer vi dem selvfølgelig at svømme, men jeg tror også, at vi lærer dem rigtig meget kropskultur. (Hovedstadens Svømmeklub)

Således er der flere grunde til, at foreningerne oplever et øget ressource-træk som følge af deres integrationsindsatser, hvilket medfører et øget behov for menneskelig ressourcekapacitet.

Rekruttering og fastholdelse af frivillige

Relateret til det større ressource-træk har foreningerne et fælles fokus på behovet for og udfordringerne med at rekruttere og fastholde frivillige til integrationsarbejdet. Det gælder i relation til behovet for trænere og instruktører, men i særlig grad i relation til behovet for frivillige ledere, der tager ansvar for at udvikle, drive og koordinere foreningernes integrationsindsatser. Som oftest er ansvaret for integrationsindsatsen placeret hos få frivillige, som til gengæld giver udtryk for, at de bruger mange timer som frivillige og udviser et stort engagement:

Vi kan ikke lade være. Jeg tror da også, at det fremgår bare lidt tydeligt, at vi brænder for foretagendet. Brænder simpelthen for at løfte det her. At gøre en forskel, og det ved jeg godt er en kæmpe floksel, men det mener jeg virkelig. Gøre en forskel for børn og unge herude, og løfte foreningen [...] Simpelthen at gøre klubben mere attraktiv. (B1909)

De engagerede frivillige ledere spiller en nøglerolle for, at foreningerne har fået igangsat og er lykkedes med deres respektive integrationsindsatser. På den måde er de en kæmpe ressource for foreningerne. Omvendt er der en indbygget skrøbelighed forbundet med, at få frivillige bruger meget tid. Det er flere af foreningerne klar over, men har samtidig svært ved at pege på alternativer.

Integrationsindsatser i foreninger har således en indbygget skrøbelighed relateret til de frivillige ledere, som udvikler, driver og koordinerer foreningernes integrationsindsatser. Omvendt kan integrationsindsatserne være med til at rekruttere og fastholde den type af engagerede frivillige ledere, der oplever en stor tilfredsstillelse ved at gøre noget for integrationen af flygtninge og indvandrere.

De frivillige ledere i de undersøgte foreninger er alle af etnisk dansk oprindelse, mens flere af trænerne og instruktørerne har en flygtninge- eller indvandrerbaggrund. I de foreninger udgør de frivillige flygtninge og indvandrere en stor ressource, fordi de fungerer som forbilleder for andre flygtninge og indvandrere og derigennem spiller en vigtig rolle for rekrutteringen af medlemmer, særligt når der er tale om frivillige, som er kendte i lokalområdet. Dertil kommer den vigtige rolle, de kan spille i relation til at overkomme potentielle sprogbarrierer.

Således er der flere gode grunde til, at foreningerne har fokus på at rekruttere frivillige med flygtninge- eller indvandrerbaggrund, men også flere forklaringer på, hvorfor det er vanskeligt og tidskrævende:

Fx det her med at få medlemmer til selv at blive frivillige, at det tager mange år at nå dertil. Det er ikke bare noget, man kan gøre: så siger vi, at til næste år vil vi have ti frivillige, der kommer fra vores egen forening. Altså det tager jo bare utrolig lang tid at udvikle det, [...] fordi de ikke har været vant til at være i en forening og indgå på den måde, så er vi nødt til at lære dem om, hvad det vil sige. (SheZone)

Lønnede ansatte

I de foreninger, som har lønnede ansatte til at understøtte de frivilliges arbejde med integration, bliver de ansatte tilskrevet en vigtig rolle for foreningernes evne til at løfte integrationsindsatsen:

Jamen sådan helt lavpraktisk, så er det lønmidler, altså det at vi har en koordinator. Vi ville ikke, altså de frivillige, ville ikke kunne løfte det [integrationsindsatsen] til det niveau, hvor det er nu. Så ville det have været på meget lavere niveau [...] Så altså helt praktisk, så er en af styrkerne, at vi har mulighed for at have en fast koordinator, der kan varetage mange af driftsopgaverne. (SheZone)

Det er lidt forskelligt, hvilke opgaver de lønede ansatte løser i foreningerne, men som oftest løser de en række opgaver knyttet til foreningens drift og administration. Det være sig i relation til opgaver som forældrekontakt og kontingentbetaling, men flere af de ansatte arbejder også sammen med de frivillige om at udvikle foreningernes integrationsindsatser og om at skaffe midler.

Kvalifikationer

På tværs af foreningerne italesætter de interviewede i begrænset omfang behovet for specifikke kvalifikationer hos de frivillige, der bærer eller bidrager til integrationsindsatsen. Det gælder hverken i forhold til idrætsfaglige eller pædagogiske kvalifikationer, om end det skinner igennem i flere af udsagnene, at de interviewede besidder sådanne kvalifikationer. Til gengæld bliver det nævnt eksplicit, at foreningerne, for at have succes med at hente økonomiske midler til deres integrationsindsatser, har behov for personer med kvalifikationer i at skrive ansøgninger til specifikke projekter, puljer og fonde.

Finansiell kapacitet

Ingen af de undersøgte foreninger giver udtryk for at have store udfordringer relateret til deres finansielle kapacitet. Indtægter fra medlemskontingenter udgør en økonomisk base, som foreningerne supplerer med alternative indtægtskilder. Det kan være i form af indtægter forbundet med afholdelsen af eller deltagelsen i forskellige arrangementer og events, men kan også komme fra puljer og fonde relateret til indsatser for integration af flygtninge og indvandrere.

Økonomisk støtte fra puljer og fonde

Centralt for de af foreningerne, som er en del af get2sport, er den støtte, de opnår derigennem. Den har primært karakter af menneskelig ressour-

cekapacitet, i form af at foreningerne får tilknyttet en lønnet ansat, som aflaster de frivillige. De ansatte gennem get2sport modtager ikke løn fra foreningerne, men fra kommuner, idrætsorganisationer eller i en kombination mellem disse. Foreningerne får således tilført menneskelige ressourcer, uden at det belaster deres økonomi. Dertil kommer, at de ansatte kan bistå de frivillige med at søge midler til integrationsindsatsen, både gennem puljer i regi af get2sport og i relation til andre puljer og fonde.

At foreningerne har mulighed for at hente midler til deres integrationsindsats gennem puljer og fonde giver dem mulighed for at opbygge en økonomi, der muliggør, at de kan fastholde og udvide initiativer, der sigter på integration. Det kan være gennem oprettelse af idrætsaktiviteter og rekrutteringsindsatser i relevante boligområder, gennem oprettelse af nye hold og aktiviteter for flygtninge og indvandrere i foreningen samt i form af midler til hel eller delvis betaling af kontingenter for de medlemmer, som ikke selv har råd til at betale.

Til trods for, at muligheden for økonomisk støtte fra puljer og fonde kommer flere af de undersøgte foreninger til gavn, så påpeger flere af foreningerne samtidig, at det er besværligt og ressourcekrævende at søge midler:

Vi lavede jo de der ansøgninger, og det var fordi, vi godt kan skrive, og fordi, vi godt kan skrive, så kan vi godt få penge. Men hvis du ikke kan skrive, og bruge de rigtige ord til TrygFonden eller hvad de nu hedder, så får du ingen midler. Det er for kompliceret at ansøge. Nu er vi vant til at skrive, så vi kan godt fylde alle de der rubrikker ud, altså: Hvordan vil du måles? På hvad? Om de kommer til træning? Jamen, det er ikke godt nok, der skal være noget mere. Altså hvem skal trække den viden ud, og hvordan skal den deles, og du skal afrapportere, så der er faktisk ret mange ting i det. Hvis ikke vi havde været så mange omkring det her, så tror jeg ikke, vi var kommet i mål med at have fået de penge, helt ærligt. Fordi det er simpelthen kompliceret. (BK Stjernen)

Desuden har midler fra puljer og fonde det til fælles, at de er midlertidige i den forstand, at de bliver uddelt i en begrænset periode og som oftest til et afgrænset formål. Det gør, at foreningerne kontinuerligt må finde på nye formål at søge penge til.

Det blev også tydeligt gennem interviewene i de udvalgte foreninger, at de ikke startede med at søge en pulje eller fond med henblik på at igangsætte en integrationsindsats. De søgte primært puljer og fonde til at understøtte og udvide igangværende integrationsindsatser.

Relations- og netværkskapacitet

Fælles for alle de undersøgte foreninger er, at de rækker ud mod det omgivende samfund og opbygger relationer og netværk, der kommer foreningerne til gavn, men som ofte også har en positiv betydning for lokalsamfundet. Deltagelsen i get2sport er som omtalt tidligere en væsentlig ressource i relation til både menneskelig ressourcekapacitet og finansiel kapacitet for de foreninger, som er en del heraf. Dertil kommer imidlertid en række andre væsentlige relationer og netværk.

Synlighed og anerkendelse i lokalsamfundet

De frivillige ledere i de udvalgte foreninger har det til fælles, at de er stolte af den indsats, som de er med til at gøre for lokalsamfundet. De oplever på forskellig vis en øget synlighed og anerkendelse i lokalsamfundet:

Der havde vi jo også tidligere en lektiecafé, hvor man jo hentede fra skolerne. Hvor de simpelthen kom over og fik lavet deres lektier, fordi for mange af dem kan forældrene ikke dansk, og de fik derfor ikke lavet deres lektier. [...] Og de kunne være i værestedet efterfølgende. Og når så træneren kom, så ud og træne. Så det ville sige, at når de kom hjem, så havde de både lavet deres lektier, haft noget afslapning og havde været ude og træne. Det var jo netop det, der var en kæmpe succes, hvor vi også har haft besøg af alle statsfolk i hele Danmark, ikke. (B1909)

Synligheden og anerkendelsen, som foreningerne oplever, vedrører, som i tilfældet ovenfor, både forældre og politikere, men også borgere i lokalområdet – at der er en bevidsthed om den positive forskel, som foreningerne gør.

Kommunal bevågenhed, anerkendelse og velvillighed

Vigtig for stort set alle foreningerne er særligt den øgede kommunale bevågenhed, anerkendelse og medfølgende velvillighed, de oplever. Således fortæller flere af foreningerne om, at dialogen med kommunen om forhold, der vedrører foreningen i relation til fx faciliteter og andre ressourcer, er blevet lettere. Ikke fordi foreningerne indgår formaliserede aftaler med kommunerne, men mere fordi de i kontakten til kommunen oplever en anerkendelse af deres integrationsarbejde, som gør, at kommunerne ser mere velvilligt på forespørgsler fra foreningerne.

Den kommunale bevågenhed, som ligger til grund for den oplevede anerkendelse og velvillighed, er som regel en udløber af, at kommunen bliver opmærksom på foreningernes resultater:

Der sker også et eller andet, når du har et projekt, hvor drenge, som måske har det lidt svært oppe i skolen, de begynder at fortælle om de der succesoplevelser, de har, til deres lærer. Så får læreren gjort opmærksom på det, og så snakker de med kommunen, og pludselig var SSP interesseret i det, og ringede mig op og spurgte, om vi lige kunne snakke. Så begyndte vi at snakke om de ting også. (BK Stjernen)

Der er også udtalelser fra nogle af de frivillige ledere, som peger i retning af, at de godt kunne ønske sig en endnu større anerkendelse fra kommunen eller en større grad af opbakning om nye initiativer på integrationsområdet. Nogen foreninger efterspørger en øget kommunal interesse i og anerkendelse af foreningernes arbejde, mens andre efterspørger en øget ressource tilførsel. Billedet af foreningernes relation til kommunen er dog overvejende positivt.

Samarbejde og netværk med kommunale institutioner

Ud over at den anerkendende dialog med kommunen er vigtig for foreningerne, så er også samarbejde og netværk i lokalområdet en central forklaring på deres succes. Særligt fremhæver flere af foreningerne samarbejde og netværk med forskellige kommunale institutioner som en nøgle til deres succes med at rekruttere og fastholde flygtninge og indvandrere i foreningerne:

Det er det hele menneske, og vi skal hele vejen rundt: vi skal have familierne med, vi skal have skolerne med, vi skal have ungdomsskolen med, vi skal have gymnasierne med, vi skal have det hele med for at lykkes med det her. Alle de her aktører skal spille sammen for, at det her det lykkes. Og den relation vi har, mener jeg, er ret vigtigt for, at vi lykkes. Fordi du skal kende mange, du skal have et netværk, du skal have samarbejdspartnere, der spiller sammen om at lykkes med det her. (B1909)

Samarbejdsrelationerne tager forskellige former, men særligt for de foreninger, der arbejder med integration af børn og unge, spiller kontakten til skoler og daginstitutioner en væsentlig rolle. Det gælder særligt i rekrutteringsøjemed, hvor lærere og pædagoger er væsentlige bindeled til foreningerne.

Forældre til børn i foreningerne som en mulig ressource

Som det er tilfældet i de fleste foreninger, der har aktiviteter for børn og unge, har flere af foreningerne fokus på involvering af forældre. Deres erfaringer er, at det er vanskeligere at rekruttere frivillige blandt forældre med flygtninge- eller indvandrerbaggrund end blandt etnisk danske forældre, om end dette også kan være udfordrende. I den forbindelse nævner flere af foreningerne, at forældre med flygtninge- eller indvandrerbaggrund som oftest har mindre kendskab til foreninger, og derfor ikke er bevidste om den implicitte forventning om, at de skal bidrage til foreningen:

Det kan være rigtig svært at få kontakt til forældrene, [...] fordi de ikke kommer ned i hallen, hver gang de træner, eller henter dem. Der er enkelte, der henter dem, dem begynder man at kende godt. Men eksempelvis skulle vi holde et forældremøde, hvor jeg havde inviteret alle forældre. Det er så 35, og der dukkede to op. Og den ene hentede jeg ude i bilen, fordi hun vidste ikke, der var forældremøde. Og når de så hørte om det, og hørte hvad vi snakkede om, var de helt forbavsede over, at vi gjorde det frivilligt. Det vidste de ikke. Næste dag stod vi for noget igennem Københavns Kommune, feriecamp, hvor moderen, der sad ude i bilen, kom med blomster. Det var bare så fin en oplevelse, fordi hun har ikke været bevidst omkring de mennesker, der har med hendes børn at gøre, og været bevidst om, hvem trænerne var, og hvad vi gjorde, eller hvad hendes tre døtre gik til. (IF Stadion)

For at imødegå dette beskriver enkelte af foreningerne, hvordan de afholder dialogmøder med fokus på foreningskulturen og de implicite forventninger. En forening nævner konkret, at de arbejder med at opbygge forældreengagement skridt for skridt ved først at få forældre til at køre til kampe, dernæst ved at få dem til at bidrage frivilligt som holdledere og assistenter, inden de bliver trænere i foreningen. Men selv med denne trinvis tilgang oplever foreningen forældreengagement som en konstant udfordring.

Planlægnings- og udviklingskapacitet

De fleste af foreningerne i undersøgelsen arbejder aktivt med at planlægge og udvikle deres integrationsarbejde, men måden, hvorpå dette foregår, varierer betydeligt mellem foreningerne.

Strategisk arbejde og planlægning

De undersøgte foreninger arbejder alle strategisk med integration i den forstand, at de er bevidste om og beskriver, hvordan de arbejder for at integrere flygtninge og indvandrere, om end ikke alle foreningerne anvender ordet 'integration'. For dem handler det mere om at være en forening med plads til alle, uden at de opfatter deres arbejde som integrationsarbejde. Uanset italesættelsen er der stor forskel på, i hvilken grad foreningerne arbejder strategisk, hvis man dermed forstår, at foreningerne arbejder målrettet med integration ud fra nogle opsatte mål eller langsigtede planer.

Det er imidlertid kendetegnende for de fleste af foreningerne, at de arbejder med at udvikle deres integrationsindsats ved at være opmærksom på muligheden for at igangsætte nye initiativer løbende, når der opstår en anledning til det (fx på baggrund af en god idé, med udgangspunkt i en relevant pulje eller fond at søge, eller fordi en samarbejdspartner foreslår eller muliggør det). Det samme gælder i forhold til muligheder for at kvalificere eller udbygge igangværende initiativer.

De fleste foreninger sætter således initiativer i søen, som tager sigte på, eller i hvert fald bidrager positivt til, at tiltrække flygtninge og indvandrere til foreningen, men de gør det sjældent ud fra en langsigtet plan. Arbejdet har i de fleste tilfælde i højere grad karakter af, at foreningerne

afprøver forskellige initiativer og indsatser, hvoraf de succesfulde får lov at fortsætte. Det skaber en læring blandt de frivillige ledere om, hvad der fungerer og ikke fungerer, hvilket gør dem klogere på, hvordan de kvalificerer deres integrationsindsatser.

Der er blandt de undersøgte foreninger enkelte, som arbejder strategisk med at formalisere deres integrationsindsatser. For en forenings vedkommende ved at udarbejde og agere ud fra et kodeks og en samværspolitik:

Vi er ret beviste om, at hvis der er nogle, der vil fra boligområdet herind og spille fodbold, hvordan vi giver dem den gode velkomst, hvordan vi får snakket med de trænere inden, hvordan trænerne lige får snakket med børnene. For det meste oplever jeg, at børnene er hårde overfor hinanden, ikke på grund af hudfarve, men fordi børn bare er børn. Så jeg synes ikke, der har været de store problemer med, at de ikke er blevet taget godt imod. Men det ligger i, ikke vores DNA, men i vores kodeks og samværspolitik. At vi forlanger, at trænerne giver alle børn den gode velkomst. Det er jo ikke kun flygtningebørn, det kunne være folk, der er flyttet til fra Haderslev, eller whatever. De skal føle, at de er en del af det. (Hillerød Fodbold)

Forankring af integrationsarbejdet

At integrationsindsatserne i de fleste foreninger bliver udviklet, drevet og koordineret af få frivillige ledere, kan udfordre forankringen af integrationsindsatserne:

Der, hvor jeg ser, det kikser mest, er, når det er på én mands skulder. Så det der skal til er, at det er forankret fra toppen, fra bestyrelsen. Ikke én, men hele bestyrelsen. Ned til de mennesker, der står på gulvet og faktisk laver relationerne til den her sårbare målgruppe. Ellers så knækker det. Det knækker jo med den mand, der knækker, fordi han skal tage sig af alting. Eller kvinde. Og hvis den mand eller kvinde flytter til Haderslev, så er hele indsatsen væk. Så det er nødt til at være en integreret del af ens DNA. (Hillerød Fodbold)

Opmærksomheden på forankring af integrationsindsatserne varierer foreningerne imellem. I alle foreningerne oplever de frivillige ledere, der

arbejder med integration, opbakning til deres arbejde fra bestyrelsen. I nogle foreninger er personer fra bestyrelsen aktivt involveret i integrationsarbejdet, mens det i andre foreninger mere er et spørgsmål om, at de frivillige ledere, der arbejder med integration, oplever, at de har frihed til deres arbejde, og at der er en anerkendelse af og opbakning til de initiativer og indsatser, de igangsætter. Uanset de forskellige måder at involvere bestyrelsen på er det få af de interviewede ledere, ansatte og trænere, der har gjort sig eksplicitte tanker om forankringen af deres integrationsarbejde på langt sigt.

Infrastruktur- og proceskapacitet

De udvalgte foreninger oplever i større eller mindre omfang et behov for organisatoriske og fysiske tiltag i forbindelse med deres integrationsarbejde.

Organisering af integrationsarbejdet

Når det gælder organisering, så fører integrationsarbejdet til en række opmærksomhedspunkter for de undersøgte foreninger. Et opmærksomhedspunkt relaterer sig til det øgede pres på menneskelig ressourcekapacitet og finansiel kapacitet, som indsatserne medfører. Der er fx et øget behov for personer, som kan skrive ansøgninger til puljer og fonde, og personer som kan påtage sig den øgede mængde af administrative opgaver. Det løser nogle af foreningerne ved at have lønnede ansatte, mens opgaven i andre foreninger hviler på frivillige – som oftest de samme frivillige ledere, som står for integrationsindsatserne. Det er således kun i nogle foreninger, at integrationsarbejdet fører til egentlige organisatoriske forandringer.

Et af de forhold, som er udfordrende for foreningerne, er kommunikation og sprog. Specielt i de tilfælde, hvor foreningerne henvender sig til flygtninge og indvandrere, som ikke taler dansk. Det gælder både i forhold til at komme i kontakt med flygtninge og indvandrere, men også i dialogen om administrative forhold. Her har en forening gjort sig en positiv erfaring ved at inddrage en træner med indvandrerbaggrund i arbejdet:

Jeg skulle ringe til omkring tyve forældre omkring pigerne. Og når jeg ringer, så har jeg svært ved at snakke med mange af dem, fordi der er nogle, som slet ikke kan dansk. Kan meget få ord. [...] Der var en dag, hvor jeg skulle ringe hjem omkring spillerpas/fodboldpas, der var én ud af tolv, der tog telefonen. [...] Men da jeg sad med [kvindelig træner med indvandrerbaggrund] herinde den anden dag, der var det samtlige, der tog telefonen. Jeg tror, der var to, der ikke tog den. Det er også den der respekt, der er omkring nogle af de tospogede trænere. (B1909)

De fysiske rammer

Generelt oplever de undersøgte foreninger de fysiske rammer som overvejende gode eller tilfredsstillende, men også i relation til faciliteter kan integrationsindsatsen være udfordrende. Det gælder særligt for de foreninger, der arbejder med integration af piger eller kvinder med flygtninge- eller indvandrerbaggrund:

Ja, altså vi har jo skabt sådan nogle rent fysiske rammer, der gør, at man kan komme uanset religiøs eller kulturel baggrund i form af, at der kun er kvindelige instruktører og livreddere. Og så er der i svømmehallerne dækket af for vinduerne udadtil, så man kan ikke se ind. På vores fun-fitness hold er det også igen lukkede lokaler eller også hænger der et forhæng for, så når man er derinde, kan man fx tage sit tørklæde af, eller man kan tage badetøj på. Sådan nogle ting gør, at det fysisk kan lade sig gøre for nogen, som ellers ikke ville gå i svømmehallen. (SheZone)

På den måde kan integrationsindsatserne i nogle tilfælde medføre opgaver relateret til en tilpasning af de fysiske rammer, som ellers ikke havde været nødvendig. I andre tilfælde handler det mere om generel kapacitet og spørgsmålet om, hvorvidt integrationsindsatserne giver et øget pres på foreningernes faciliteter. I de undersøgte foreninger er dette imidlertid ikke et stort tema, primært fordi foreningerne enten placerer aktiviteterne på tidspunkter, hvor faciliteterne ellers ikke bliver benyttet, eller har tilstrækkelig kapacitet til at rumme aktiviteterne.

Diskussion og konklusion

På tværs af de seks undersøgte foreninger tegner der sig et tydeligt billede af, at integrationsindsatser medfører et øget behov for særligt menneskelig ressourcekapacitet, men også for finansiel kapacitet. De primære udfordringer relaterer sig derfor til rekruttering og fastholdelse af frivillige, herunder særligt ledere, men også trænere og instruktører, samt til at skaffe ekstra økonomiske midler, som oftest ved at søge puljer eller fonde om midler til integrationsarbejdet. Flere af foreningerne imødegår denne udfordring ved at have lønnede ansatte, som kan aflaste de frivillige og bistå med at søge økonomiske midler.

Foreningerne er meget aktive ift. at opbygge relations- og netværkskapacitet. De rækker ud mod lokalsamfundet og afsøger samarbejder og netværk med særligt kommunale institutioner som skoler og daginstitutioner, hvorigennem foreningerne kan etablere kontakt til flygtninge og indvandrere. Samtidig oplever foreningerne, som følge af deres indsats, en øget synlighed og anerkendelse i lokalsamfundet. Dertil kommer deres oplevelse af kommunal anerkendelse og velvillighed.

Når det gælder planlægnings- og udviklingskapacitet, så arbejder foreningerne primært med integration ved løbende at udvikle og afprøve initiativer og indsatser, uden at de har en langsigtet plan. Forankringen af integrationsindsatserne sker primært ved at sikre bestyrelsens opbakning. Integrationsindsatserne har ført til enkelte ændringer i foreningernes infrastruktur- og proceskapacitet. Det kommer primært til udtryk som organisatoriske justeringer for at imødegå det øgede træk på menneskelig ressourcekapacitet og finansiel kapacitet samt i form af tilpasninger af de fysiske rammer for at øge tilgængeligheden for piger og kvinder med flygtninge- eller indvandrerbaggrund.

Samlet set er der flere potentialer og udfordringer i relation til kapacitet, som går igen på tværs af de seks foreninger, og som dermed går på tværs af foreninger af forskellig størrelse og inden for forskellige idrætsgrene. Det er disse forhold, som danner baggrund for den følgende diskussion af, hvordan man kan understøtte og udbrede integrationsindsatser.

Hvordan kan man understøtte arbejdet med integration i idrætsforeninger?

Når det gælder foreningernes årsager til at arbejde med integration, så træder de frivilliges engagement ift. at gøre noget for integration af flygtninge og indvandrere tydeligt frem. Samtidig betyder det meget for foreningerne, at deres indsats bliver anerkendt i lokalsamfundet og fører til en række afledte gevinster, herunder en øget anerkendelse og velvilje fra kommunens side, når det gælder foreningens forespørgsler. Det har således stor betydning, at foreningerne har en oplevelse af, at når de gør en ekstra indsats, så får de også noget igen. Hvad dette 'noget' kan være, vil variere, men en øget lydhørhed for foreningernes behov og ønsker samt en anerkendelse af deres arbejde kan understøtte foreningernes lyst og evne til at fortsætte arbejdet med integration. Her vil særligt kommuner, men også idrætsorganisationer og humanitære organisationer givetvis kunne bidrage.

Det øgede træk på menneskelig ressourcekapacitet stod tydeligt frem i analysen og er derfor også et relevant fokuspunkt, hvis man skal understøtte integrationsindsatser. Det gælder særligt i relation til arbejdet med rekruttering og fastholdelse af frivillige, hvor foreningerne kan have behov for sparring fra fx idrætsorganisationer, humanitære organisationer eller kommuner. Dels fordi de fleste idrætsforeninger primært rekrutterer frivillige gennem eksisterende netværk (Pedersen et al., 2017), dels fordi de nævnte organisationer ligger inde med en viden om rekruttering og om relevante forhold, som foreningerne med fordel kan være opmærksomme på, når de søger at engagere flygtninge og indvandrere som frivillige.

En relateret form for relevant hjælp eller sparring at tilbyde foreningerne er i relation til rekruttering af medlemmer med flygtninge- eller indvandrerbaggrund. Det være sig i relation til, hvordan foreningerne bedst etablerer kontakten, men også konkret i form af initiativer til samarbejde herom. Kommuner og humanitære organisationer har således allerede kontakt til flygtninge og indvandrere i forskellige sammenhænge. Den kontakt kan med fordel bruges til at gøre opmærksom på foreningen, eller endnu bedre bygge en bro til foreningen. De undersøgte foreninger fremhævede særligt samarbejdet med skoler og daginstitutioner som vigtigt for deres rekruttering af børn og unge. Denne form for samarbejde og kontakt kan givetvis udbredes og udbygges.

I det hele taget ser kapacitetsopbygning ud til at hænge tæt sammen med foreningernes succes med integrationsarbejdet. I den forbindelse er get2sport et eksempel på, hvordan man kan understøtte foreninger. I de foreninger, vi undersøgte, som var en del af get2sport, blev støtten herfra – herunder særligt de lønnede ansatte, som løser administrative opgaver og bistår de frivillige i arbejdet med integration – fremhævet som havende en positiv betydning for integrationsindsatserne.

Hvordan kan man udbrede arbejdet med integration i idrætsforeninger?

De undersøgte foreninger er ikke begyndt at arbejde med integration, fordi der var en relevant pulje eller fond at søge midler til integrationsarbejde hos. De er kommet i gang, fordi der var en gruppe af frivillige, som gerne ville gøre noget for flygtninge og indvandrere samt for foreningen. Det har implikationer for den rolle, som puljer og fonde kan spille i relation til at udbrede integrationsarbejdet i idrætsforeninger. Her peger vores undersøgelse på, at midler udbudt i puljer og af fonde kan fremme integrationsindsatser i foreninger ved at skabe mere aktivitet i foreninger, som allerede arbejder med integration. Derimod er det vanskeligt at se for sig, at foreninger, der ikke arbejder med integration, og som ikke tænker i den retning, vil påbegynde et sådant arbejde alene, fordi der bliver udbudt midler dertil.

Derudover er det, med de undersøgte foreningers egne ord, som oftest besværligt og tidskrævende at søge puljer og fonde. Det skaber et øget pres for, at foreningerne har eller rekrutterer frivillige eller lønnede ansatte, der har kvalifikationerne til at påtage sig opgaven med at identificere relevante puljer og fonde samt at skrive ansøgninger. Dertil kommer, at midler fra puljer og fonde ofte er tidsbegrænsede og knyttede til en specifik indsats eller et projekt, hvilket kan udfordre det langsigtede arbejde med integration i foreningerne.

Forskning i foreningsudvikling peger på, at vejen til varige forandringer i idrætsforeninger går gennem et procesorienteret forløb med udgangspunkt i den enkelte forenings interesser og ressourcer (Elmose-Østerlund, 2017; Elmose-Østerlund og Jørgensen, 2016). Derfor virker det oplagt at argumentere for, at arbejdet med at udbrede integrationsarbejde til flere idrætsforeninger går gennem en interesse for og dialog med foreninger, for hvem det, grundet deres placering eller deres øvrige initiativer og ind-

satser, kunne forventes at være relevant og interessant at arbejde med integration. En dialog med sådanne foreninger, med udgangspunkt i deres situation, interesser og behov, kunne meget vel tænkes at være en farbar vej til at udbrede integrationsarbejde til flere foreninger.

Forfatterbeskrivelse

Karsten Elmoose-Østerlund er lektor ved Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund tilhørende Forskningsenheden Active Living på Syddansk Universitet. Karsten har i særlig grad forsket i foreningsidræt, foreningsudvikling, social integration og bevægelsesvaner. Karsten har i sine seneste publikationer skrevet om, hvordan foreninger opbygger og fastholder kapacitet i et foreningsudviklingsforløb, samt om hvilke karakteristika foreninger, der arbejder med integration, har.

Mathilde Skov Kristensen er ph.d.-studerende ved Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund ved forskningsenheden Active Living på Syddansk Universitet. Mathilde har forsket i samspil på tværs af offentlige og civile aktører, herunder samspil om etablering af idrætsfaciliteter i naturen og samspil, der har til formål at styrke børn og unges deltagelse i det organiserede fritidsliv. Mathilde har i sit ph.d.-projekt fokus på at undersøge, hvordan unges friluftsliv kan understøttes gennem organiserede outdooraktiviteter udbudt i samspil mellem skoler og foreningsliv.

Eva Berthelsen Schmidt er videnskabelig assistent ved Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund tilhørende forskningsenheden Active Living på Syddansk Universitet. Eva har tidligere arbejdet i Danmarks Idrætsforbund og har derigennem naturligt en stor interesse for foreningsidræt og udviklingen heraf, samt hvordan lige adgang til fysisk aktivitet kan sikres for alle. Eva har senest skrevet om indvandrere og efterkommeres idræts- og motionsdeltagelse i hhv. foreninger, kommercielle centre og som selvorganiseret aktivitet, samt om danskernes bevægelsesvaner bredt set.

Bjarne Ibsen er professor emeritus med tilknytning til Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund. Bjarne har i mange år forsket i både foreningsliv og idræt og derunder også skrevet om, hvilke sider ved foreninger der er fremmede for bl.a. integration og medlemsdemokrati.

Litteratur

- Adler Zwahlen, J., Nagel, S. og Schlesinger, T. (2018). Analyzing social integration of young immigrants in sports clubs. *European Journal for Sport and Society*, 15(1), 22-42.
- Breuer, C., Feiler, S., Llopis-Goig, R., Elmoose-Østerlund, K., Bürgi, R., Claes, E., Gebert, A., Gocłowska, S., Ibsen, B., Lamprecht, M., Nagel, S., Nichols, G., Perényi, S., Piatkowska, M., Scheerder, J., Seippel, Ø., Stamm, H., Steinbach, D., Roest, J.-W. v. d. og Werff, H. v. d. (2017). *Characteristics of European sports clubs. A comparison of the structure, management, voluntary work and social integration among sports clubs across ten European countries*. Odense: Centre for Sports, Health and Civil Society, University of Southern Denmark.
- DIF. (2023). *DIF get2sport*. <https://www.dif.dk/samfundsansvar/dif-get2sport> (hentet 26.04.23).
- Elling, A. og Claringbould, I. (2005). Mechanisms of Inclusion and Exclusion in the Dutch Sports Landscape: Who Can and Wants to Belong? *Sociology of Sport Journal*, 22(4), 498.
- Elmoose-Østerlund, K. (2017). Kan DGI skabe udvikling blandt sine medlemsforeninger? In J. Hansen (red.), *Folkelig sundhed eller foreningsservice? Et debatskrift om DGI gennem 25 år* (pp. 144-151). Vingsted: DGI.
- Elmoose-Østerlund, K. og Jørgensen, C. R. (2016). *Undersøgelse af foreningsudvikling med 'DM i foreningsudvikling' som case*. Odense: Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.
- Hall, M., Andrukow, A., Barr, C., Brock, K., de Wit, M., Embuldeniya, D., Jolin, L., Lasby, D., Lévesque, B., Malinsky, E., Stowe, S. og Vaillancourt, Y. (2003). *The capacity to serve. A qualitative study of the challenges facing Canada's nonprofit and voluntary organizations*. Toronto: Canadian Centre for Philanthropy.
- Hoye, R. og Nicholson, M. (2008). Locating social capital in sport policy. I M. Nicholson & R. Hoye (Eds.), *Sport and social capital*. Butterworth-Heinemann.
- Ibsen, B., Nichols, G., Elmoose-Østerlund, K., Breuer, C., Claes, E., Disch, J., Feiler, S., Llopis-Goig, R., Lucassen, J., Nagel, S., Perényi, S., Piatkowska, M., Scheerder, J., Seippel, Ø., Vandermeersch, H., Werff, H. v. d. og Zwahlen, J. A. (2016). *Sports club policies in Europe. A comparison*

of the public policy context and historical origins of sports clubs across ten European countries. Odense: Centre for Sports, Health and Civil Society, University of Southern Denmark.

- Janssens, J. og Verweel, P. (2014). The significance of sports clubs within multicultural society. On the accumulation of social capital by migrants in culturally „mixed“ and „separate“ sports clubs. *European Journal for Sport and Society*, 11(1), 35-58.
- Nagel, S., Elmoose-Østerlund, K., Adler Zwahlen, J. og Schlesinger, T. (2020). Social Integration of People With a Migration Background in European Sports Clubs. *Sociology of Sport Journal*, 37(4), 355-365.
- Pedersen, M. R. L., Elmoose-Østerlund, K. og Ibsen, B. (2017). *Foreningsidrætten anno 2015 – status og udviklingstendenser.* Odense: Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.
- Scheerder, J. og Vos, S. (2011). Social stratification in adults' sports participation from a time-trend perspective Results from a 40-year household study. *European Journal for Sport and Society*, 8(1-2), 31-44.
- Schmidt, E. B. og Ibsen, B. (2022). *Indvandrere og efterkommeres deltagelse i idrætsforeninger.* Odense: Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.
- Seippel, Ø. (2015). Physical exercise and social inequality in Norway – A comparison of OLS and quantile regression analysis. *European Journal for Sport and Society*, 12(4), 355-376.
- Spaaij, R. (2013). Beyond the Playing Field: Experiences of Sport, Social Capital and Integration among Somalis in Australia. *Ethnic and Racial Studies*, 35(9), 1519-1538.
- Verdot, C. og Schut, P.-O. (2012). Sport and Social Inclusion: The Political Position vs. Practices. *European Journal for Sport and Society*, 9(3), 203-227.
- Walseth, K. (2008). Bridging and bonding social capital in sport – experiences of young women with an immigrant background. *Sport, Education and Society*, 13(1), 1-17.

I overført betydning er en 'knast' en forhindring eller et problem, som står i vejen for at nå et mål. I nærværende antologi om 'Idrættens og civilsamfundets knaster' går vi tæt på nogle af de problemstillinger inden for idrætten og civilsamfundet, som ofte debatteres. Antologien er inddelt i fire afsnit: Civilsamfundet, Idrætsforeninger, Faciliteter og rum for idræt, bevægelse og leg samt Social ulighed i sundhed og idrætsdeltagelsen. I hvert afsnit behandles aktuelle samfundsvidenskabelige problemstillinger ud fra en kritisk vinkel med henblik på at skabe nye indsigter, der kan bidrage til at overvinde 'knasterne' og skabe forandringer i civilsamfundet og idrætten. Antologien udgives i anledning af Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfunds 20 års jubilæum.

Find kontaktoplysningerne til ansatte ved Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund på: www.sdu.dk/cisc.

Publikation er 'open source' og kan frit downloades fra www.universitypress.dk.